

केवळ एखाद्या क्षुल्लक कारणामुळे दहावी नापास झालेल्यांचं संपूर्ण वर्ष वाया जाऊ नये या उद्देशाने ऑक्टोबर ऐवजी जुलै पुरवणी परीक्षा घेण्याचा शिक्षण विभागाचा निर्णय स्तुत्यच आहे. परंतु गेल्या अनेक वर्षांची सप्टें.-ऑक्टो. परीक्षांची निकालांची टक्केवारी बघता विद्यार्थ्यांना योग्य असे मार्गदर्शन केल्याने अधिकाधिक विद्यार्थ्यांना त्याचा लाभ झाला असता. या विषयीचे अनेक उपक्रम सुचवूनही शासन यंत्रणा तर ढिम्मच आहे शिवाय खाजगी माध्यम यंत्रणासुद्धा उदासीनच आहे. सध्या दहावीची जुलै-२०१५ पुरवणी परीक्षा सुरु आहे. नवी मुंबई विभागीय मंडळाद्वारे परीक्षा दरम्यान नियुक्त समुपदेशक महेंद्र बैसाणे यासंदर्भात नापासांना मार्गदर्शन मिळावे यासाठी 'भारुकाका डॉट कॉम' या वेबसाईटच्या माध्यमातून सतत प्रयत्नशील आहेत.

महाराष्ट्रातील १०-१२वीच्या नापास विद्यार्थ्यांना हे 'आशेचे किरण' शुभेच्छांसह सप्रेम भेट-

माझ्या लाडक्या हुशार पोरांनो, संधीचं सोनं करा...

हो! तुम्ही एक, दोन किंवा तीन विषयात नापास झाला असला तरी तुम्हीही हुशारच आहात. कारण इतर विषयात आणि दैनंदिन जीवनातील अनेक कामात तुम्ही तरबेज असाल. मग तुम्ही संपूर्ण 'नापास' कसे? मित्रांनो, गेलेला एक क्षण सुद्धा परत मिळवता येत नाही, तेव्हा पुन्हा जोमाने अभ्यास करून आज चक्क एक वर्ष वाचवण्याची संधी तुमच्या समोर आहे. आत्मविश्वास, निश्चय, परिश्रम आणि चिकाटी म्हणजे 'आ' 'नि' 'प' 'चि' या चार गुणांच्या आधारे तुम्ही येत्या दहा-बारा दिवसात यश खेचून आणून नापासाचा शिक्का पुसून टाकू शकता.

यशाची चतुःसुत्री

१) **आत्मविश्वास**-निसर्गाने प्रत्येक व्यक्तीमध्ये अनेक क्षमता दिलेल्या असतात. बऱ्याच वेळा आपल्याला स्वतःलाही त्याची कल्पना नसते. परंतु जेव्हा कठीण परिस्थिती किंवा अपयश वाट्याला येतं आणि माणूस खडबडून जागा होतो आणि कामाला लागतो. तेव्हा त्याला त्याच्यातील क्षमतांची खरी जाणीव होते. समजा आपल्याला फलाटावर उभी असलेली लोकल ट्रेन पकडायची असेल तर आरामात चालत जाऊन गाठता येईल. परंतु ट्रेन चालू झालेली आहे आणि आपल्याला महत्वाच्या कामासाठी जायचे असेल तर अगदी ट्रेनच्या वेगाने धावत जाऊन आपण ती पकडतो. याहीपुढे जाऊन जेव्हा आपल्या जीवावरचं संकट असेल तर आपण कल्पनेच्याही पलीकडे जाऊन त्यातून बाहेर येण्याची शिकस्त करतो. म्हणजेच कठीण परिस्थितीतच खरी आपल्या क्षमतांची कसोटी लागते व त्यांचा साक्षात्कार देखील होतो. नाहीतरी नापास विषयातसुद्धा तुम्ही काही ना काही गुण तर मिळवलेच असतील, ठराविक तेवढा अभ्यासही झालेला असेल. थोडक्यात काय तर स्वतःवर विश्वास ठेवा आणि अजून थोडा नेट लावायची तेवढी गरज आहे.

2)निश्चय-जो पर्यंत आपण एखाद्या गोष्टीचा निश्चय करीत नाहीत तोपर्यंत आपल्याकडून योग्य अशी कृती घडत नाही. म्हणजे असं बघा अभ्यास करण्याचं काम आपलं शरीर अर्थात डोळे, कान, हात व तोंडाद्वारे केलं जातं तर त्यासाठीची इच्छाशक्ती मात्र मेंदूद्वारे नियंत्रित केली जाते. गम्मत अशी आहे की आपल्या आयुष्यातील प्रत्येक कामगिरी करताना मेंदू हा ड्रायव्हरची भूमिका बजावत असतो आणि आपलं शरीर हे फक्त वाहनासारखं काम करीत असतं. आपल्या परीक्षेच्या संदर्भात जेव्हा आपण पास व्हायचं असा निश्चय करतो तेव्हा आपला मेंदू ते ठरवत असतो आणि एकदा मेंदूने म्हणजे मनाने ठरवलं की शरीर आपोआप चांगल्या मार्कांनी पास होण्यासाठी आवश्यक तेवढा अभ्यास करतं आणि आपण यशस्वी होतो. तेव्हा आताच दृढ निश्चय करून टाका की कोणत्याही परिस्थितीत मला पास व्हायचं आहे आणि त्यासाठी मी सर्व ते प्रयत्न व परिश्रम घेईन. अगदी 'अभ्यासात, परीक्षेत आणि जीवनात यशस्वी होणे हा माझा जन्मसिद्ध अधिकार असून तो मी मिळवणारच. त्यासाठी नियोजनबद्ध कृती आणि आवश्यक ते सर्व प्रयत्न मी करीन. या पद्धतीने मी माझं ध्येय साध्य करीनच' अशी ध्येय प्रतिज्ञाच केली तरी चालेल. हवं तर एका कागदावर मोठ्या अक्षरात कलाकुसरीने तसं लिहा व समोर दिसेल असं ठेवा. मी आपणास खात्री देतो की असं केल्याने तुम्ही पन्नास टक्के यशाच्या जवळ गेलातच म्हणून समजा.

3)परिश्रम-या परीक्षेत यश मिळवण्यासाठी नुसते परिश्रम नव्हेत तर अथक आणि जीवापाड परिश्रम-मेहनत करण्याची तुम्हाला आता गरज आहे. कारण असं म्हणतात की आता पर्यंत जे करत आलात तेच आता केलं तर तेच मिळेल जे याच्याआधी मिळाल होत. त्यापेक्षा वेगळं आणि चांगलं मिळवण्यासाठी काहीतरी वेगळं-चांगलं करावं लागेल नाही का? म्हणजेच चांगला निकाल यावा यासाठी अभ्यासाची पद्धत, प्रमाण आणि गुणवत्ता वाढवावी लागेल! अभ्यासाचं टाईम टेबल आखावं लागेल, वाचन आणि प्रश्नोत्तरांच्या लिखाणाचा सराव करायला हवा. खास करून या परीक्षांच्या काळात मन इतर ठिकाणी भरकटत असताना प्रयत्नपूर्वक अभ्यासावरच लक्ष्य केंद्रित करणं तुमच्या खूप फायद्याचं ठरेल. लक्षात ठेवा या दहा-बारा दिवसातील तुमची मेहनत तुमचं वाया जाणारं एक वर्ष वाचवणार आहे.

4)चिकाटी-साहजिकच तुम्हाला अवघड वाटणाऱ्या विषयात तुम्ही नापास झाला असणार आणि आता पुन्हा त्याच विषयांचा अभ्यास चांगल्याप्रकारे करण्याचं आव्हान तुमच्यापुढे आहे. असे असले तरी धीर न सोडता चिकाटीने अभ्यास चालू ठेवा. त्यासाठी खाली दिलेल्या अभ्यासाच्या टिप्स खूप उपयोगी ठरू शकतील. परंतु जेव्हा-जेव्हा तुमचा आत्मविश्वास डळमळीत होईल तेव्हा 'ध्येयशिखर' या कवितेचं वाचन करा. त्याने तुम्हाला लढण्याची शक्ती आणि जिंकण्याची प्रेरणा मिळेल. 'ध्येयशिखर' हि कविता www.bharukaka.com या वेबसाईटवरून डाऊनलोड करून तिची प्रिंटआऊट काढून तुमच्या समोर नेहमी दिसेल, वाचता येईल अशी ठेवा. क्रिकेटच्या मैदानात तोच संघ शेवटी विजयी होतो जो चिवटपणे झुंज देतो आणि टिकून राहतो. अशाप्रकारे चिकाटीने अभ्यास केला तर तुम्हाला पास होण्यापासून कोणीही रोखू शकत नाही.

अत्यंत महत्वाच्या अभ्यासाच्या टिप्स

- सोप्या वाटणार्या साधारणपणे ६५ ते ७५ टक्के भागावरच जास्त लक्ष्य द्या. खूप कठीण भागावर वेळ खर्च करू नका.
- लक्षात घ्या आता तुम्हाला मोजक्याच विषयांचा अभ्यास करून परीक्षा द्यायची आहे. त्यामूळे टेन्शन न घेता नियमितपणे अभ्यास करा, त्याचा तुम्हाला फायदा होईल.
- थोडी जास्तीच्या मेहनतीची तयारी ठेवा. त्याने पास व्हायला तर मदत होईलच परंतु तुमच्या क्षमतांची नव्याने जाणीव झाल्याने तुमचा आत्मविश्वास कैक पटीने वाढेल.
- एखादा पेपर कठीण गेला म्हणून नाउमेद होऊ नका. कदाचित इतर पेपर सोपे निघतील.
- अभ्यासाच्या वेगवेगळ्या पद्धतींचा वापर करा. शांतपणे वाचन, मोठ्याने वाचन, लिखाण, प्रश्नोत्तरांच्या लिखाणाचा सराव, शॉर्ट नोट्स काढा. कठीण मुद्द्यांची वेगळी यादी करून खिशात ठेवा जेणेकरून कुठेही असलात तरी त्यावर नजर टाकता येईल. वाचन-लिखाण केलेल्या अभ्यासाचे मनन करा त्याने मुद्दे लक्षात राहायला मदत होते.
- गरज वाढेल तेव्हा पालकांची मदत अवश्य घ्या. काही अडचणी असल्यास त्यांच्याकडून दूर करून घ्या. त्याने फक्त अभ्यासावरच लक्ष्य केंद्रित करायला हातभार लागेल.
- www.bharukaka.com या वेबसाईटवरील भारुकाकाची पत्रे, नापासांसाठी आशेचे किरण व इतर तुम्हाला उपयोगी वाटत असलेल्या साहित्याच्या प्रिंटआऊट काढून त्यांचे काळजीपूर्वक वाचन करा. अभ्यास करताना त्यातील मार्गदर्शनाचा वापर करा. ऐन परीक्षेच्या काळात अनेकांना या साहित्याचा फायदा झाला आहे.
- काही अडचण-शंका असल्यास 24x7 365 Days Helpline No.9321 550 286 वर त्वरित संपर्क व शंकेचे निरसन करून घ्या.

शेवटी एक प्रार्थना आपणास देऊ इच्छितो. ती सुद्धा आपल्या अभ्यासाच्या खोलीत लावली तर सकारात्मक मानसिकता तयार होण्यास मदत होईल.

‘जी परिस्थिती मी बदलू शकतो तिला बदलण्याचे धैर्य व सामर्थ्य मला लाभो! जी परिस्थिती मी बदलू शकत नाही तिला आनंदाने स्वीकारण्याची मानसिकता मला लाभो!! आणि या दोहोंमधील फरक जाणण्याची विवेकबुद्धी मला लाभो!!!

मित्रांनो, तुम्हाला अभ्यासासाठी, परीक्षांसाठी आणि लवकरच अपेक्षित असणाऱ्या निकालांसाठी मनःपूर्वक अनेकानेक शुभेच्छा! मला खात्री आहे तुम्ही प्रयत्नांची शिकस्त करालच परंतु निकाल मात्र तुमच्या हातात नसेल. तो काहीही असो त्याला आनंदाने सामोरे जा!

तुमचा लाडका,

भारुकाका

(महेंद्र बैसाणे, नवी मुंबई विभागीय मंडळाद्वारे परीक्षा दरम्यान नियुक्त समुपदेशक-संस्थापक भारुकाका.कॉम)